

Chronické onemocnění bederní páteře jako nemoc z povolání z pohledu klinika

BENŮV DEN fyziologie a psychofyziologie práce
12. 6. 2024

A. Boriková

Klinika pracovního lékařství FN a LF UP Olomouc

Nová položka

- Nařízením vlády č. 506/2021 Sb. se do seznamu nemocí z povolání zařadila v kapitole II. nová položka č. 11 – chronické onemocnění bederní páteře způsobené dlouhodobým přetěžováním těžkou fyzickou prací. Od 1. ledna 2023, kdy tato položka nabyla účinnost, posuzují střediska nemocí z povolání v České republice jednotlivé případy jako možná profesionální poškození.
- Na jednotlivá střediska, která se zabývají posudkovou péčí k uznávání nemocí z povolání nebo ohrožení nemocí z povolání se od ledna 2023 dosud obrátilo v této problematice asi 250 osob.

Kapitola Seznamu NZZP	Pol.	Nemoc z povolání	Podmínky vzniku nemoci z povolání
II. Nemoci způsobené fyzikálními faktory	11	<p>Chronická onemocnění bederní páteře způsobená dlouhodobým přetěžováním těžkou fyzickou prací, spojená s dočasnou pracovní neschopností pro tuto diagnózu o celkové době trvání alespoň 12 měsíců během posledních 3 let, jejichž závažnost byla vyhodnocena</p> <p>1. v klinickém neurologickém vyšetření při hodnocení 7 parametrů, kterými jsou palpační bolestivost v lumbálním segmentu, Thomayerův příznak, Lasègueův příznak, alterace reflexů L2/4 nebo L5/S2, motorický deficit v příslušném myotomu, sensitivní deficit v příslušném dermatomu a EMG průkaz axonální leze v příslušném nervovém kořenu, a na základě tohoto vyšetření byla zjištěna abnormalita u osoby ve věku do 50 let alespoň ve 4 parametrech, ve věku od 50 do 60 let alespoň v 5 parametrech a nad 60 let věku alespoň v 6 parametrech a současně</p> <p>2. v radiologickém vyšetření při hodnocení morfologických změn v segmentech L3/4, L4/5 a L5/S1 při hodnocení 5 parametrů, kterými jsou snížení meziobratlové ploténky, protruze meziobratlové ploténky, Modicovy změny stupně II nebo III obratlových těl, posun obratlového těla a artróza meziobratlových kloubů, a na základě tohoto vyšetření byla zjištěna abnormalita u osoby ve věku do 50 let alespoň v 5 parametrech, ve věku od 50 do 60 let alespoň v 6 parametrech a nad 60 let věku alespoň v 7 parametrech.</p>	<p>Nemoci vznikají při těžké fyzické práci, při které jsou příslušné struktury dlouhodobě přetěžovány natolik, že přetěžování je podle současných lékařských poznatků příčinou nemoci, tj. jestliže při této práci vykonávané nejméně 3 roky alespoň 60 směn ročně kompresní tlak na ploténku L4/L5 překračuje hodnotu vycházející z limitu NIOSH US 3400 N a zohledňující relevantní antropometrické znaky osoby a ergonomické, časové a frekvenční parametry práce.</p>

Pravidla

✓ je potřebné dodržovat jednotný postup hodnocení

1. **předběžné (klinické a expoziční) podmínky možné profesionality onemocnění**
2. **klinické podmínky** neurologické, radiologické a až po splnění 1. a 2.

středisko nemocí z povolání požádá příslušný orgán ochrany veřejného zdraví o ověření podmínek vzniku nemoci z povolání

3. **hygienické šetření**

Předběžné a expoziční podmínky

1. odpovídající diagnóza - **chronický vertebrogenní syndrom bederní páteře, který je vyjádřený jako lumbago s kořenovým syndromem nebo bez něj**

odpovídající diagnózy dle MKN, vystihují klinický obraz, který je předmětem odškodnění

vyloučeny jsou jiné hlavní příčiny

2. délka pracovní neschopnosti - **trvání dočasné pracovní neschopnosti alespoň 1 rok** kumulativně během posledních tří let před ukončením pracovního poměru, jehož náplní byla rizik. práce nebo před prvním posouzením ve středisku NzP, pokud pracovník práci vykonává

3. délka výkonu potenciálně rizikové práce -potenciálně riziková práce je taková, při které dochází k výskytu potenciálně rizikových úkonů alespoň v 60 směnách za každý rok v posledních 3 letech (36 měsíců) jako **pravidelné** součásti výkonu práce

Potenciálně riziková práce

jedná se o práci, při které se jako pravidelná součást výkonu práce vyskytuje alespoň jeden z potenciálně **rizikových úkonů**:

- práce v **nefyziologických pracovních polohách** = předklon, úklon
- úkony spojené s **ruční manipulací s břemeny**
- spojené s vynakládáním **tlačných a tažných sil** (ve vertikálním nebo v horizontálním směru směru) **nad 10% směny**
- např. – stavebnictví, dobývání surovin, transport nákladů, ale i zdravotnictví – práce s hůře mobilními pacienty (nejedná se o mimořádné, nahodilé úkony)

takto definovaná potenciálně riziková práce může, ale nemusí být rizikovou ve smyslu kategorizace prací

Stanovení stupně závažnosti klinického nálezu

- Vyšetření neurologické s vyšetřením požadovaných parametrů a bodové ohodnocení nálezu, výsledky se zanáší do protokolu
- Bodové ohodnocení strukturálních změn na bederní páteři pomocí radiologických zobrazovacích metod, přednostně magnetickou rezonancí, výsledky se zanáší do protokolu.
- Pro neurologický i radiologický nálezn jsou stanoveny nejnižší počty bodů, které musí být dosaženy, aby stupeň závažnosti bylo možno považovat za střední, a to při zohlednění věku posuzované osoby.
- Pokud uvažujeme o profesionalitě nemoci, musí střední stupeň závažnosti dosáhnout jak nálezn neurologický, tak současně nálezn radiologický

MUŽ – DĚLNÍK (41 let)

Přichází sám
Potíže chtěl řešit již v r. 2022

PŘEDBĚŽNÁ KLINICKÁ A EXPOZIČNÍ PODMÍNKA

ODPOVÍDAJÍCÍ DIAGNÓZA

POTENCIÁLNĚ RIZIKOVÁ PRÁCE

DÉLKA PRACOVNÍ NESCHOPNOSTI

- Práce: dělník při výstavbě chodníků, silnic, kanalizací. Zvedání těžkých obrubníků, manipulace s těžkými rourami. Práce v předklonu, častá rotace. Veden jako dělník – specialista, riziko hluku a vibrací. Kategorie 3.
- 3. 11. 2020 – 15. 9. 2022

Splněno

KLINICKÁ PODMÍNKA

- Konzervativní léčba vyústila v operaci.

NEUROLOGICKÝ NÁLEZ

Splněno – 5 bodů

RADIOLOGICKÝ NÁLEZ

CT – 26. 1. 2021, MR – 4. 6. 2021

Splněno – 5 bodů

CELKOVĚ SPLNĚNO

ŽÁDOST KHS

Šetřené období 11/2017 – 11/2020

Mladý muž, který aktuálně pracuje jako strážný, kontroluje kamery, nezvládne dlouho sedět nebo chodit, má výrazné bolesti vleže, v běžném životě vnímá velké omezení. V 6/2024 byla uznána NzP.

KHS, ZÚ

- Autorizované měření a posouzení zatížení bederní páteře
- Profese stavební dělník – překročení stanoveného limitu – manipulace s díly uličních vpustí: manipulace s díly –
- limit 3 400 Newton
- dno - **7913 N**
- skruž - **6612 N**
- vtoková mříž - **8375 N**

ŽENA – FYZIOTERAPEUT
(42 let)

→ Přichází sama

PŘEDBĚŽNÁ KLINICKÁ A EXPOZIČNÍ PODMÍNKA

ODPOVÍDAJÍCÍ DIAGNÓZA

POTENCIÁLNĚ RIZIKOVÁ PRÁCE

• Práce: 2006 – 2019 fyzioterapeut na lůžkovém oddělení LDN, Neurologie, ARO

DÉLKA PRACOVNÍ NESCHOPNOSTI

• 25. 11. 2019 – 23. 10. 2020, 25. 8. 2018 – 12. 10. 2018

Splněno

KLINICKÁ PODMÍNKA

• Léčena konzervativně, následně operace

NEUROLOGICKÝ NÁLEZ

Nešetřeno

RADIOLOGICKÝ NÁLEZ

Dle MR z 29. 11. 2019 splnila 6 bodů – tedy splnila střední tíži před 1/2020, tedy ještě před zařazením do seznamu NZP.

CELKOVĚ NESPLNĚNO

Nesplněno

Co nebylo dobře, co vylepšit do budoucna?

Zjištěno, že první potíže s Lp byly již v roce 2005 (narozena 1981) – tedy ve věku 24 let, kdy studovala na fyzioterapeuta – nevhodná volba profese, dále bylo zjištěno z osobní anamnézy, že se věnovala atletice od 11 let do 19 let, hod koulí a diskem – při posuzování sledovat pečlivě zdravotní dokumentaci, osobní anamnézu.

MUŽ – ŘIDIČ AUTOBUSU
(57 let)

→ Přichází sám

PŘEDBĚŽNÁ KLINICKÁ A EXPOZIČNÍ PODMÍNKA

ODPOVÍDAJÍCÍ DIAGNÓZA

• V osobní anamnéze informace o m. Bechtěrev

POTENCIÁLNĚ RIZIKOVÁ PRÁCE

DÉLKA PRACOVNÍ NESCHOPNOSTI

Nesplněno

KLINICKÁ PODMÍNKA

• Konzervativní terapie.

NEUROLOGICKÝ NÁLEZ

RADIOLOGICKÝ NÁLEZ

CT a MR již v r. 2016/2017
(MR – hernia disci L5/S1)

CELKOVĚ NESPLNĚNO

Nehodnoceno

Nemoc z povolání nelze řešit – nález na L podle CT a MR již v r. 2016/2017 (lze šetřit jen 3 r. zpětně, tj. od 1/2020). Déle lze uznávat jen profese s prokázaným přetěžováním bederní páteře – zejména ruční manipulace s břemeny, vynakládané tlačné a tažné síly – nevztahuje se na vibrace – profese řidič autobusu.

ŽENA – DĚLNICE
(59 let)

→ Odeslána praktickým lékařem

PŘEDBĚŽNÁ KLINICKÁ A EXPOZIČNÍ PODMÍNKA

ODPOVÍDAJÍCÍ DIAGNÓZA

POTENCIÁLNĚ RIZIKOVÁ PRÁCE

DÉLKA PRACOVNÍ NESCHOPNOSTI

Neslněno

- Práce: 14 let (2009–2023) dělnice ve výrobě plastových oken. Jednalo se o práci vedenou jako nerizikovou v kategorii 2 – tzv. zákaznické balení. Zvedání těžkých břemen s rotací trupu a předklony. Od r. 2020 vedeno v LSZ jako kat. 3.
- Zjištěno později, PN celkově 11 měsíců a 5 dní.

KLINICKÁ PODMÍNKA

- Léčena konzervativně, následně operace

NEUROLOGICKÝ NÁLEZ

Zřejmě by splnila

RADIOLOGICKÝ NÁLEZ

Splněno – 8 bodů
MR – 5. 1. 2023

CELKOVĚ NESPLNĚNO

Dosavadní výsledky a praxe

- Dosud bylo na střediscích NzP zhodnoceno necelých 250 osob, aktuálně je 35 žádostí na KHS
- V roce 2023 nebyla uznána žádná NzP z kap. II položky 11
- V roce 2024 v Olomouckém kraji v 6/2024 uznána první NzP
- Je třeba kontrolovat doloženou zdravotnickou dokumentaci, tedy i splnění předběžných expozičních podmínek, včetně délky pracovní neschopnosti a požadované diagnózy.
- Je třeba stále šířit informace a edukovat – PL, PLS, specialisty

Děkuji za pozornost